

TRGOVSKI LIST

ČASOPIS ZA TRGOVINO, INDUSTRIJO IN

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Gradšče št. 17/1. — Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čekovnem uradu v Ljubljani 11.953. — Št. telefona 552
Naročnina za ozemlje SHS: letno D 90.—, za pol leta D 45.—, za četr leta D 22'50, mesečno D 7'50, za inozemstvo D 120.—. — Plača in toži se v Ljubljani

LETO V.

LJUBLJANA, dne 2. novembra 1922.

ŠTEV. 128.

List stane od 1. novembra 1922:

1. za kraljevino SHS:

celoletno	Din. 120.—
polletno	Din. 60.—
četrtletno	Din. 30.—
mesečno	Din. 10.—
posamezna števil.	Din. 1.—

2. za inozemstvo:

celoletno	Din. 150.—
-----------	------------

Mednarodna poštno-časopišna služba.

(Priobčuje K. P.)

Mednarodni poštni kongres svetovne zveze je leta 1920 v Madridu tudi to stroko poštne službe obnovil; pristopila je tudi naša država tozadnemu dogovoru; pa vendar se služba še do danes ni uvedla, kakor sploh pogrešamo otvoritev mnogo ostalih panog poštne obrata z inozemstvom.

Mednarodna časopišna služba olajša dobavo literarnih proizvodov iz tujih držav po posebnih pravilih pod izjemnimi pristojbinami, s tem da pošte posreduje naročitev po cenah, ki so v uradnih časopišnih seznamih posameznih držav za to službo objavljene.

Mi tega seznama še sploh nimamo. Sicer je naša vrhovna poštna oblast leta 1920 potom neke okrožnice pozvala vsa tuzemska časopišna podjetja k priglasu za poštno-uradni časopišni seznam, pod pretevo, da rabi točne podatke vseh tuzemskih časopišev za nameravano otvoritev mednarodne službe, pa zadeva ni prišla do rešitve, in danes stojimo v Evropi precej osamljeni kot neudeleženi tega ravno za kulturni napredek tako važnega prometa.

Kar se tiče političnega časopišja, bi se isto še dalo brez škode pogrešati, te vrste literature imamo, hvala Bogu, v izobilju doma, komu pa duševna hrana iz naših pašnikov ne zadostuje, pa naj plača visoke pristojbine za vesti političnih bojev v tujini.

Občutno pa nas zadenejo težkoče, s katerimi nam je onemogočena dobava strokovnih, poučnih in znanstvenih časopišev, glede katerih smo vsekakor še vedno navezani na inozemstvo. V vseh panogah javnega življenja zahteva prosvetni napredek, da se seznanimo in proučujemo z inozemsko strokovno literaturo, priobčeno v strokovnih glasilih.

Ze naročitev sama je za posameznika danes težavna stvar, treba je naročnino potom bančnih zavodov nakazati, kar pa zopet povzroča neprimerne stroške ter podraži dobavo, ki se vrši seveda kot tiskovina, po vseskozi visokih pristojbinah.

Mednarodna poštno-časopišna služba predvideva pristojbinsko povprečnino, ki se plača z naročnino vred kot takozvana posredovalna taksa.

Poštne uprave, ki so uvedle časopišno službo po madridskem dogovoru si medsebojno izmenjajo uradne časopišne sezname, v katerih so vsi časopiši točno popisani, ter dobavne cene za inozemske naročnike navedene.

Mednarodni urad v Bernu sestavi na podlagi teh podatkov splošni časopišni cenik, katerega dobe vse pošte udeleženi uprav, da stoji občinstvu na razpolago.

Naročitev časopiša se priglasijo pri vsakem poštne uradu, kjer se plača določena naročnina proti pobitnici za gotovo dobo.

S posredovanjem takozvanega poštno-časopišnega urada se nakaže naročnina dotičnemu podjetju v inozemstvu, ki odpravi naši naročilni pošti zahtevano število izvodov v dostavo naročnikom.

Taki časopiši torej niso osebno naslovljeni, in uredništva splošna imena naročnikov ne izvedo.

Tako se v bistvu vrši mednarodna časopišna služba, od katere se naša država iz nepomljivih razlogov še izključuje.

Trgovec, obrtnik, podjetnik ter v obče vsak izobraženec, ki si hoče svoje duševno obzorje razširiti, se mora zanimati za znanstveni napredek izven ožje domovine, sicer časopišnega napredka ne more biti deležen. Poštni zavod, najvažnejše sredstvo kulturnega razvoja pa v naši državi v tem pogledu nikakor ne zadostuje svoji nalogi, če nam ne nudi teh ugodnosti, ki jih vsebuje mednarodna poštna časopišna služba.

Strokovne časopiše smo primorani z neprimernimi stroški dobiti iz inozemstva, in je jasno, da si marsikdo take izdatke premisli.

Iz lastne inicijative poštne uprave razven pogostega povišanja pristojbin, še pri nas ni ničesar storila, kar bi se moglo prišteti pospeševalnim sredstvom domače prosvete; pojavijo se sicer od časa do časa načrti in obljube in če vzamemo mednarodni poštno-paketni promet — ki itak dovolj pomanjkljivo funkcionira, — se še prav ničesar ni uvedlo, kar bi utegnilo svedočiti pravo pojmovanje naše poštne uprave do svoje naloge. Razven lakonične kritike »da je naša pošta zanič«, ki jo je izrekel nedavno o priliki proračunske debate v javni razpravi državni poslanec, se od merodajnega foruma za to veljavno državno podjetje sploh še pri nas nihče resno ni zmenil.

In v tem dejstvu, torej v občem preziranju nazadnjaških razmer naših pošte, leži pravi vzrok, da je žalibože navedena kritika sicer bridka, pa neovrgljiva resnica.

Če priporočamo naši pošti, da se resno potruditi uvedti časopišno službo v smislu mednarodnega dogovora, smo popolnoma prepričani, da se da jo morebitne ovire proti tej službi pri dobri volji ravno tako lahko odstraniti, kakor so to storile druge poštne uprave, ki razumevajo nalogo poštnega zavoda v idealnem smislu.

Češkoslovaška pošta je razširila poštno-časopišno službo po načelih svetovnega dogovora tudi na lastno časopišje, ter pospešuje s tem naprednim korakom domačo prosveto. Zadeva se tej upravi ni zdela premalekostna, da bi jo ne proučevala pri raznih tujih državah, kamor je poslala strokovnjake v to svrhu.

Pri nas domače časopišje nima povoda poštno upravo smatrati kot pospeševalno zaščitnico, ko očividno manjka merodajnim činiteljem te državne ustanove, razven fiskalnih interesov, vsako zanimanje za kulturnosni pomen poštne naprav.

Ni mnogo upanja, da bodo vzbudile naše kritikujoče črtice pri poštne oblasti posebno vnemo za obnovo in izpopolnitev brezprimerno zanemarenega zavoda, ki je podoben molzni kravi pri pičli krmí, pač pa smo prepričani, da se bodo našli vplivni možje, ki bodo naše državno poštno podjetje kritikovali iz javnega foruma ter v imenu naroda zahtevali temeljite odpomoči.

Treba pa bo se z materijo vsestransko seznaniti, se vglobiti v ovirajoče napake predno se izreče, kakor ob priliki proračunske razprave nedavno lakonična obsodba:

»Naša pošta je itak za nič.«

M. Savič:

Naša industrija in obrti.

(Nadaljevanje.)

XXXXVIII. Naša produkcija smodnika in eksploziv.

Vsaka država, ako le malo skrbi za svojo bodočnost, mora zaradi svoje sigurnosti in samoobrambe imeti tovarne eksploziv ter surovin in polfabrikatov za eksplozive s toliko produkcijsko zmoglostjo, kolikor ji je za vojno dobo potrebno za vojaško porabo, kakor tudi za industrijsko potrebo. Ona mora biti od inozemstva popolnoma neodvisna, da ima vse v svoji lastni državi, kakor glede gotovih eksploziv, tako tudi glede surovin in polizdelkov, iz katerih se izdelujejo gotovi eksplozivi.

Skušnje zadnje vojske nas silijo, da sedaj napravimo čim prej vse potrebno, da bi se v tem oziru zasigurali za bodočnost.

Smo se li zasigurali? Nismo. Kaj imamo in kaj je še treba, da bi imeli? Mi imamo za sedaj 2 smodnišnici in sicer smodnišnica v Kamniku (Slovenija) ter smodnišnica v Obiličevem v Srbiji; razen teh obstoja tudi tovarna »Titanit«, ki se baš sedaj otvarja.

V Kamniku imamo izvanredno moderno in lepo zgrajeno tovarno črnega smodnika vseh vrst, fitilija in dinamona. Kamnik ima na 50 ha velikem posestvu po gozdu skoz katerega teče reka, okrog 60 poslopj tako razmeščenih, da ne bi eksplozija v enem poslopju napravila drugemu poslopju škode. Ta tovarna je zelo dobra, vendar ima eno hibo in to je, da je v zračni črti le okrog 7 km od meje oddaljena ter bi jo sovražnik lahko s polskim topom razrušil in zažgal. Kako neugodna je bližina meje vidi se že iz tega, da so jo Avstrijci v dobi vojne z Italijo evakuirali v Blumenau.

Torej, ako bi bila ta tovarna še na bolj udobnem mestu in z še modernejšimi, ugodnejšimi zgradbami opremljena, mora se evakuirati in prenesti v sredino države kakor v Užice, ker so bile nekdanji trg smodnišnice, Višegrad ali kak podobni kraj. Prostor smodnišnice v Kamniku bi se dalo uporabiti za kako podjetje lesne ali papirne industrije, en del poslopj pa za delavska stanovanja.

Črni smodnik se izdeluje iz žvepla, kalijevega solitra in lesnega olja. Žvepla imamo v tuzemstvu in sicer v okolici Ohrida, kjer se je v starih časih kopalo v Radoboju na Hrvaškem itd. Ta ležišča bi bilo treba preiskati glede možnosti in načina pridobivanja in ako

bi se ugotovilo, da so pripravna za gornjo svrhu pripraviti inštalacije za dobivanje žvepla; ako ne pa, da se prične s pridobivanjem žvepla iz mavca, kakor ga je dobivala Nemčija. Mi imamo znatna ležišča gipsa in bi bilo treba v bližini enega ležišča, kjer imamo dovolj premoga zgraditi inštalacije za dobivanje žvepla ki bi ga potem producirala za potrebo cele države. Lesnega oglja za produkcijo smodnika produciramo lahko vsak čas toliko, kolikor ga nam je treba.

Ker nimamo rudnikov za kalijeve soli, kakor v Nemčiji, moramo za sedaj kar se tiče kalijevega solitra iti srednje pot, da pridemo do kalijeve soli. Ta pot je, da se tropine od melase po žganju alkohola dajo zogleniti ter se iz njih izdela potaša. Od te in azotne kisline pa bi se v vojni dobi izdeloval soliter. V ta namen je potrebno, da si nabavijo tovarne za izdelavo alkohola iz melase inštalacije za izdelavo oglja iz melase, da bi se lahko iz takega oglja izdelovala potaša, ravnotako je potrebno, da zgradi tudi država tovarne za potašo iz melasnega oglja. V slučaju, da tudi te količine potaše ne bi bile zadostne, potem bi morala država zgraditi inštalacije za izdelavo potaše iz lesnega pepela.

V Obiličevem je bila pred vojno tovarna za črni smodnik, brezdimni smodnik, azotno kislino iz čilskega solitra, žvepleno kislino in eter. Sedaj se v Obiličevem popravljajo stavbe in nameščajo stroji, ker se namerava izdelovati ravnotako kot poprej brezdimni smodnik s produkcijo etra in azotne kisline iz solitra.

Obiličevo ne leži v sredini države in bi bilo treba radi tega to kar do sedaj ni zgrajenega, kakor tovarno črnega smodnika zgraditi v Užicah, Višegradu ali nekje na progi Užice-Sarajevo. Sploh mora vsaka država zaradi varnosti imeti po dve kompletne inštalacije tovarne eksploziv, od katerih mora vsaka zadostovati, da oskrbuje državo z istimi produkti na dveh različnih krajih tako, da bi morala v slučaju, da se v eni kaj zgodi, druga obratovati.

Za produkcijo brezdimnega smodnika je potrebna bombažna celuloza, ki se izdeluje iz surovega bombaža ali, ako tega ni, iz bombaževih krp. Bombaž izdelujemo na jngu Srbije in bi ga lahko pridelali, da krijemo celo potrebo. Treba je uvesti stalno umetno namakanje in gnojenje s superfosfatom pa bodo pridelki na hektar petkrat večji kot sedaj in bi se pridobilo iz sedanje z bombažom obdelane zemlje petkrat več ter bi se gojenje bombaža desetkrat povečalo. Pa ako tega nimamo, imamo dovolj bombaževih krp. Za produkcijo brezdimnega smodnika je je še nadalje potrebna azotna kislina, anhidrit žveplene kisline, žveplena kislina eter, alkohol in aceton.

Azotno kislino lahko pridelamo iz kalijevega cianimida, kakor tudi amonijak, katerega je treba za dinamon, titanit itd. Inštalacije za zadostne množine kalijevega cianimida imamo v državi in sicer v Dugom Ratu, Šibeniku in v Rušah. Vendar se te nahajajo na meji države. Zato je treba prenesti inštalacije kalijevega cianimida iz enega gornjih krajev v Jajce ter tam osnovati tovarno za amonijak in za azotno kislino. Tako tovarno bi morala zgraditi država.

Žvepleno kislino izdelujemo v Hrastrniku, Celju, Koprivnici in Subotici, ki

ež jo daleč od centra države ali na meji. Zato bi bilo treba zgraditi na Visokem (v Bosni) tovarno anhidrita žveplene kisline po kontaktnem sistemu. Na Visokem radi tega, ker se v Fojnici koplje pirit, iz katerega se izdeluje žveplena kislina. Tudi to tovarno bi imela zgraditi država. Alkohola se producira v državi dovolj. Toda njegova produkcija ni razdeljena po celi državi, posebno Srbija ga nima dovolj. Zato bi bilo posebno v Srbiji treba osnovati tovarne za alkohol, da bi mogla v slučaju vojne dati potrebno vojno količino. Eter se producira v Zagrebu in sicer en vagon dnevno. Tudi bi morala država zgraditi neke v centru, kakor v Čačku tovarna za eter, da bi bila za vojno opremljena. Aceton izdelujemo v zadostnih količinah v naših destilacijah lesa v Tesliću v Bosni in Belišću v Slavoniji, da je komaj zadosti za kritje potrebe.

Dinamita ne izdelujemo, dasi nam je tudi on jako potreben. Država bi morala sama ali pa v zvezi z našimi domačini zgraditi tovarno dinamita in sicer v sredini države. On se izdeluje iz azotne kisline, anhidrita, žveplene kisline in glicerina. O kislinah smo že razpravljali. Surov glicerol se izdeluje pri razkrajjanju masti pred izdelavo mila. Treba je uvesti obligatno razkrajjanje masti v masne kisline in glicerol za vse milarne ter graditi tovarne za izdelavo čistega glicerina. To tovarno mora zgraditi država v zvezi z domačimi podjetniki.

Iz pravosodne prakse.

Obrtno sodišče.

(Nadaljevanje.)

Tožitelj bil je pri tožencu ključavničarski pomočnik z mesečno plačo 3200 K. Glede odpovednega roka ni bilo ničesar pogojenega.

V sredo, 30. avgusta 1922 pozval je toženec tožnika, naj gre pomagat zidarjem. Tožnik se je temu uprl, vsled česar mu je toženec rekel, da dobi precej knjižico in se odstrani, čez par minut se je pa vrnil in rekel tožniku, ki je tedaj še delal, da dobi knjižico v soboto, torej čez 3 dni. Tožnik je odgovoril, da to ni nobena odpoved na tri dni. Smatral se je za brez odpovedi odpuščenega, je delo tako pustil in odšel.

Zahteval je potem v tožbi plačilo mezde za 14 dnevno odpovedno dobo v znesku 1600 K. Toženec je ugovarjal, da je bil tožnik dotičnega dne ravno brez dela, ko ga je pozval, da naj gre zidarjem pomagat, kateremu povelju se je tožnik uprl, vsled česar je bil on opravičen k takojšnji odslovitvi.

Priča M. G. je izpovedala, da je tožnik bil zaposlen s ključavničarskim delom. Ko je prišel toženec in ga pozval, da naj gre pomagat zidarjem.

Obrtno sodišče je toženca obsodilo v plačilo mezde za 14 dnevno zakonito odpovedno dobo v znesku 1600 K in v povračilo pravnih stroškov, uvažuje, da med strankama ni bilo glede odpovedi ničesar pogojenega in velja v takem slučaju po § 77 obrt. reda 14 dnevna odpoved. Tridnevna odpovedna doba je mogoča le na podlagi medsebojne pogodbe, obrtni red je ne pozna. Tožnik se je torej opravičeno smatral brez zakonite odpovedi odpuščenega, osobito z ozirom na prejšnji spor s tožencem in z ozirom na izpovedbe priče M. G., glasom katere je toženec vrnivši se k tožniku temu rekel, da dobi knjižico v soboto, nek drug delavec pa čez 14 dni.

Za takojšnje odslovitvev pa toženec ni imel zakonitega razloga. Tožnik uprl se je namreč opravičeno gospodarjevemu povelju, kajti uslužben je bil kot strokovni delavec, namreč ključavničar in ni bil dolžan opravljati zidarških del, to temmanj, ker je po izpovedbi že imenovane priče takrat delal ključavničarsko delo in torej ni bil brez posla, da bi bilo delo, za katero ga je hotel toženec porabiti, tako izvanredno nujno in važno, pa toženec sam ne trdi.

Vsled tega je sodišče tožbenemu zahtevku ugotovilo.

Tožnica je bila pri tožencu za kuharico. Dne 8. avgusta 1922 jo je brez odpovedi odslovil. Zaradi tega tožila ga je tožnica na odškodnino za odpovedno dobo v znesku 810 K.

Na tožbo določila se je ustna razprava na 12. avgusta 1922 ob 10. uri do-

poldne v sobi, ki je v II. nadstropju ter se je vabilo s tožbo tožencu pravilno dostavilo. Pri oklicu ob določenem uri se toženec ni zglasil ter se je na tožnični predlog izdala zamudna sodba po tožbenem zahtevku.

Dne 18. avgusta predlagal je toženec zoper zamudno sodbo postavitev v prejšnji stan in podprl predlog s trditvijo, da je prišel pravočasno k sodišču, da je pa vsled navodila neke tuje stranke čakal v pritličju. Slednjič je šel vprašat vratarja, ki mu je šel povedal, da je razpravna soba v II. nadstropju. Ko je prišel tja, tožnice že več ni bilo in povedalo se mu je, da je kontumaciran. Takrat bila je pol 11. ura.

Pri razpravi, določeni na ta predlog, navajal je toženec še, da je šel 12. avgusta 1922 od doma okoli 10. ure misleč, da je narok določen na 1/4 11. uro. Popraševal je pri okrajnem sodišču po razpravni sobi in zvedel še-le pri vratarju, da je soba v II. nadstropju.

Tožnica izpovedala je pa, da toženca pri oklicu zadeve v sodnem posloplju in še potem, ko je šla že po kolke, toženca nikjer ni videla.

Obrtno sodišče je toženecv predlog na postavitev v prejšnji stan proti zamudni sodbi zavrnilo in ga obsodilo tudi v povračilo tožnici s predlogom naraslih stroškov. Pri tem vpoštevala je, da je toženec navedel, da je šel od doma — stanuje na Privozu — okoli 10. ure, misleč da je narok določen na 1/4 11. uro, in da je prišel v sodno posloplje nekaj po 10 uri. § 146 c. pr. r. pa dovoljuje postavitev v prejšnji stan le radi zaprek, ki jih stranka ni mogla predvideti ali odstraniti. V predmetnem slučaju pa takih ovir ni bilo, temveč ima stranka zamudo pripisovati le svoji malomarnosti ozir. nepredvidnosti, če je bil mnenja, da je narok določen na 1/4 11. uro, med tem ko je bil z vabilom obveščen, da je določen na 10. uro.

Predlog zakona o neposrednih davkih.

(Konec.)

6. **Davek na podejtnja, zavezana javnemu polaganju računov.** Za ta davek je skonstruirana v zakonskem predlogu posebna davčna oblika, ki obsega elemente tako objektivnega, kakor tudi subjektivnega davka. Omenjena podjetja plačajo davek na celokupno čisto imovino in na celokupni čisti dobiček po stanju bilance, sestavljene za poslovno leto, ki je pred letom, za katero se ima razpisati davek za dotično podjetje.

Davčni postavki so sestavljeni progresivno, posebej za: 1. industrijska in rudarska podjetja in zadrage in 2. za ostala podjetja.

Davčni postavki prve skupine podjetij se začne: na imovino s 4%, na dobiček z 10%, ako davčna podlaga ne znaša več nego 6% lastne čiste imovine, a konča se z 10% na imovino in z 20% na dobiček, ako presega davčna podlaga 30% čiste imovine. Za drugo skupino podjetij se začne davčni postavki na imovino s 5%, na dobiček z 10%, ako davčni temelj ne iznaša več nego 6% čiste imovine, a konča se z 12% na imovino in z 25% na dobiček, ako presega davčni temelj 30% čiste lastne imovine.

Za podjetja brez osnovne imovine znaša davčni postavki na dobiček 14%, a na imovino 7%.

7. **Dohodnina.** Davek na celokupni dohodek, mora po zakonskem predlogu zadesi vse čiste dohodke, ki jih ima zavezanec iz vseh vrst dohodkov (od zemljišča, hiš, podjetij, kapitala in osebnega dela) v njihovi celokupnosti. Davčni temelj za dohodarino je tedaj celokupni čisti dobiček zavezanca.

Davčni postavki znaša 2% od celokupnega čistega dohodka do 5000 Dinarjev. Črez ta iznos dohodek raste postavki za vsak nadaljni, v zakonu točno označeni večji iznos dohodka progresivno do 15%.

Ako ne znaša celokupni dohodek več nego 3600 Dinarjev, se ne plača dohodarina. Duševni in telesni delavci izpod 16, in črez 60 let stari, brez penzije in službe, ki nimajo ničesar razen svojega zaslužka, kakor tudi osebe, ki so podvržene davku na podjetja, ki so

zavezana javnemu polaganju računov so osvobojeni od dohodarine.

8. **Davek na imovino.** Vsaka fizična ali pravna oseba, ki mora plačati dohodarino, je zavezana tudi plačanju davka na imovino od vse svoje, po tem zakonu davku podvržene premične in nepremične imovine. Temelj tega davka je za naše državljane celokupna vrednost imovine, ki se nahaja na teritoriju Jugoslavije.

Pri obstoju davčne reciprocitete z inozemsko državo, ne bodo tudi ne naši državljani plačali ta davek na imovino v inozemstvu.

Davčni temelj je tedaj čista vrednost imovine, ki se dobi, ako se od bruto vrednosti celokupne imovine, odbije vrednost dolgovanja.

Vrednost imovine se določa po običajni vrednosti, katero ima predmet dne 1. januarja davčnega leta. V slučaju nakupa ali prodaje se vzame prodajno ceno kot vrednost predmeta, a ako je mogoče oddati predmet v zakup, se smatra dvajsetkratno čisto zakupnino, ki se more dobiti v dotičnem kraju za slične predmete kot čisto vrednost predmeta. V drugih primerih ocenjuje vrednost davčni odbor, ki je primoran zaslišati tudi strokovnjake, ako gre za imovino črez 500.000 dinarjev.

Od vrednosti imovine se sme odbiti vrednost obstoječih privatno pravnih bremen, ako jih dolžnik točno prijavi, in vsakovrstne služnosti.

Davčni postavki za vrednost čiste imovine do 25.000 din. znaša 0,5%, za vrednost črez 25.000 do 100.000 dinarjev pa 1 odstotek. Nad 100.000 dinarjev se davčni postavki dviga progresivno za vsaki nadaljnji v zakonskem predlogu točno označeni porast vrednosti, do 15%.

Socialno-davčne olajšave so predvidene v isti meri, kakor pri dohodarini. Imovinska vrednost, ki ne presega 25.000 dinarjev ne zapade temu davku.

Kar se tiče porazdelitve davka, izvemši davek na dohodke od zemljišča, je glavna podlaga za porazdelitev davka redna prijava davčnega obvezanca, na predpisanem obrazcu pri pristojni občini. Odbor za predpisovanje davka, bo pri porazdelitvi uporabljal poleg tega tudi podatke, ki mu je dala davčna oblast.

Vsako drugo leto izvršijo občinske oblasti popis davčnih zavezancev v svrhu kontrole davčnih prijav. Na podlagi prijav, občinskega popisa in dobljenih podatkov, sestavi davčna oblast razpis davka za vse zavezance iste davčno-upravne edinice in za vse davke, ki se porazdelijo na dve leti. Za davke na podjetja zavezana polaganju javnih računov se sestavlja razpis vsako leto. Odbori za razpisovanje davkov se ustanovijo v vsaki občini. Sklepe dela odbor z večino glasov; razglašajo jih predsednik še v isti seji. Rok za pritožbe znaša 15 dni. Pritožba nima odločilne moči za plačanje davka. Pritožba proti odmeritvi davka, rešuje reklamacijski odbor, ki se določa za 4 leta na sedišču vsake državne oblasti, razen mest z več nego 50.000 prebivalci, kjer se ustanovijo posebni odbori. Ta odbor šteje 10 članov. Proti rešenju reklamacijskega odbora se more vložiti priziv na Upravno sodišče in končno na državni svet, v smislu zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih.

Zakonski predlog regulira tudi sistem davčnih kazni in davčne zastarelosti. Kazni so: 1. za opustitev ali nerresničnost prijave; 2. ako se ni odzvalo oblastnemu pozivu, da se dajo potrebni podatki, izjave s strani oseb, ki so v to zavezane; 3. kazni za druge oblasti; 4. kazni radi utajitve davčne svote. V prvem primeru določa davčna oblast kazenski davek istočasno z osnovnim davkom, v drugih primerih je proti rešenju davčne oblasti dovoljena pritožba pri generalni direkciji neposrednih davkov.

Pravica države do davka zastara v 6 letih, računajoč od 1. januarja onega leta, v katerem je davčna obveznost nastala, ki se pa prekine z vsakim aktom, s katerim poziva davčna oblast zavezanca, da izvrši svojo davčno dolžnost. Pravica države na vplačilo razpisane davka postara v 5 letih. Pravica države na izrek kazni in odškodnine zastara v 3 letih, a pravica na vplačilo že določene kazni v 5 letih.

IZVOZ IN UVOZ.

Prepoved uvoza lahkih vin v Švice. Švicarska vlada je izza dne 19. oktobra t. l. prepovedala uvoz lahkih, manj nego 13 stopinj vsebujočih vin v sodih.

Narodno gospodarske zadeve. Trgovina.

Naša trgovina s slivami, orehi in pekmezom. Iz Broda n. S. poročajo z dne 27. p. m.: Zbog porasta dinarja na tujih tržiščih se je trgovina, to je eksport posušenih sliv, orehov, pekmezov in vsega drugega posušenega sadja popolnoma zaustavila, tako da so se morale pri nas cene naglo znižati, ker je povpraševanje po takem blagu vedno več pojemale. Na padec cen posušenih sliv je isto zelo uplivalo padanje tečaja nemške marke in to zato, ker ni Nemčija, ki je vedno kupovala pri nas do dve tretjini celega pridelka posušenih sliv, sedaj vsled slabega stanja tečaja marke v stanu plačati cene, ki so se pri nas zahtevale. Pretekli teden so se pojavili kupci iz Italije, Holandije in iz Skandinavskih držav, tako da je danes situacija na tržišču s suhimi slivami nekaj boljša. Pričakuje se splošno, da ni računati s tem, da bi cene še nadalje padale.

Trgovinska pogodba med Jugoslavijo in Poljsko. Dne 28. t. m. so se vrnili iz Varšave naši delegati za trgovinska pogajanja pod vodstvom Velizarja Jankovića in dr. Slavka Šećerova. Pogodba je bila podpisana 23. p. m. in je veljavna za eno leto, more se pa avtomatično podaljšati. Jugoslaviji je po pogodbi zagotovljen na Poljsko uvoz vseh predmetov v okviru poljskih odredb in naredb, posebno uvoz vina, ki je bil dosedaj prepovedan. Pričakovati je, da bo naše vino delalo občutno konkurenco francoskim in madžarskim vinom, ki so se smela uvažati le kot luksuzni predmeti. Pristojbina za vino znaša na Poljskem 5 Din za hektoliter. Z druge strani pogodba dovoljuje Poljski uvoz sladkorja v Jugoslavijo. Po dosedanjih podatkih bo imela Poljska letno na razpolago 100 tisoč vagonov sladkorja za izvoz, ki bo nekoliko dinarjev cenejši kakor češki.

Trgovina z vinom v Dalmaciji. Glasom obvestila pokrajinske uprave, oddelka za trgovino in industrijo za Dalmacijo je preostalo v Dalmaciji starega vina še 15.000 hl. Izvoz vina je v zadnjem času popolnoma zastal, tako da je trgovina z vinom omejena le na konsum v pokrajini. Vzlic temu vinske cene niso popustile. Trgatev je končana povsod, izvemši na otoku Visu. Grozdja so se prodale le male količine v Netvi in sicer od 7 do 8 kron kilogram, z moštom in mladim vinom pa še ni nikake večje kupčije.

Madžarska trgovina z vinom. Deževno vreme je popolnoma pokvarilo račune madžarskim producentom in trgovcem vina. Slabo vreme je zelo slabo uplivalo na kvaliteto in kvantiteto vina. Grozdje gnije, a tudi količina sladkorja je v novem vinu zelo majhna. Vsebinska alkohola je v letošnjem vinu znatno manjša, nego je bila v prejšnjih letih. Izvozne razmere so neobičajno neugodne. Preteklo leto se je izvozilo samo v Avstrijo okoli milijon hektolitrov, tega leta ni že več mesecev prešel v Avstrijo niti en vagon vina. Razlog temu so visoka carina in stroge devizne naredbe v Avstriji. Konsum madžarskih vin je občutno padel tudi na Češkem; tam so slovaška in moravska vina mnogo cenejša nego madžarska, ker je carina na madžarska vina neprimerno visoka. Isto velja tudi za izvoz v Švice. Zbog padea marke ni računati niti z izvozom v Nemčijo, kamor pa je bil izvoz z ozirom na kontingentiran uvoz, zelo majhen.

Francoska trgovinska bilanca. Po zadnjih podatkih francoskega statističnega urada za zunanjo trgovino, se vidi, da se je v prvih devetih mesecih tega leta uvozilo v Francijo blaga za 16.520 milijonov frankov ali za 895 milijonov več, nego za isto vreme v letu 1921. Vrednost izvoza iznaša 14.291 milijonov frankov ali za 608 milijonov manj nego v prošlem letu. Po tem bi znašal pasivum francoske trgovinske bilance do vključno meseca septembra več nego 2,3 milijarde frankov.

Industrija.

Veliko povišanje kapitala Standard Oil Company. Vacuum Oil Company, ki pripada skupini Standard Oil Company je povišala delniško glavnico od 15 na 75 milijonov dolarjev. To povišanje se stavi v zvezo z letošnjo dividendo, ki se bo izplačala s 300 odstotki.

Denarstvo.

Izdaja kovanega denarja. Naša vlada je pooblastila ministrstvo financ, da sme skovati: iz nikla za 21 milijonov dinarjev po 25 dinarskih para in za 18 milijonov dinarjev po 5 in 10 para. Ministrstvo financ bo sam določil, koliko se bo od teh 18 milijonov skovalo po 5 in koliko po 10 para. Denar po 25 para bo kovan iz metalne zmesi bakronita, ki sestoji iz 75 odstotkov bakra in 25 odstotkov nikla; 5 in 10 para pa bodo kovane iz game.

Novo 100 in 1000 dinarske novčance. Kakor poročajo iz Beograda, je finančno ministrstvo naročilo v Ameriki nove 100 in 1000 dinarske novčance. Te novčance se bodo dale v promet najbrže komaj v začetku leta 1923.

Zakon o državnih novčanicah po 1 in 0.50 dinara. »Službene Novine« št. 238, z dne 25. oktobra t. l. prinašajo zakon o državnih novčanicah po 1 in 0.50 dinara. Zakon se glasi: Člen 1. Kronsko dinarske novčance po 1 dinar in po 0.50 dinara predstavljajo državni papirni denar. Člen 2. Papirnatega denarja po 1 dinar in po 0.50 dinara sme biti največ v iznosu 100,000,000 dinarjev. Člen 3. Glavna državna blagajna je dolžna prejemati kronsko-dinarske novčance po 1 in po 0.50 dinara v neomejeni količini o priliki izplačil državni blagajni. Minister financ bo izdal natančnejše odredbe k izvršitvi tega zakona, kakor tudi v kateri množini bodo mogle druge državne blagajne sprejemati novčance po 1 in po 0.50 dinara. Člen 4. O priliki plačanja ni nikdo dolžan sprejeti na enkrat več nego 100 dinarjev v novčanicah po 0.50 in več nego 200 dinarjev v novčanicah po 1 dinar. Člen 5. Tehnični del poslov za izdelavo papirnatih novčanic po 1 in po 0.50 dinara spada v nadležnost Generalnega inšpektorata, blagajniški del posla spada v nadležnost Generalne direkcije državnega računovodstva. Člen 6. Ta zakon stopi v moč takoj po objavi v »Službenih Novinah«. (Zakon je bil podpisan dne 31. decembra 1921.)

Tečajji za doplačila pristojbin. Generalni inšpektorat ministrstva financ objavlja tečaje, po katerih se imajo obračunati tekom meseca novembera t. l. vse pristojbine, ki so navedene v zlatu ali tuji valuti: 1 napoleon ali 20 dinarjev v zlatu 235 dinarjev; turška lira v zlatu 266, angleški funt 275; dolar 60; 100 francoskih frankov 451 dinarjev; 100 švicarskih frankov 1115 dinarjev; 100 drahen 167; 100 lir 256; 100 mark 2; 100 čehoslovaških kron 202.50; 100 madžarskih kron 2.50; 100 lejev 40; 100 levov 908; 100 holandskih godinarjev 2316; 100 danskih kron 1200; 100 avstriskih kron 0.09; 100 poljskih mark 0.70 dinarjev. —

Nova valuta na Litavskem. Ministrski predsednik litavski in Kovnu je izdal naredbo s katero se pripravljajo uvedba nove valute na Litavskem. Nova valuta bo obstojala iz sledečih ednot: 1 muštin bo vseboval 0.3924 čistege zlata in ima 50 avksinov; 1 avksin ima 100 skatikov. Pri izdaji novega denarja bo država izplačevala po tečaju 1 avksin za 1 marko.

Carina.

Dohodki državne trošarine. Na splošni državni trošarini se je vterjalo v mesecu avgustu t. l. 43,003.041 dinarjev, a na posebni 2,626.049; celokupno tedaj 45 milijonov 629.090 dinarjev. V proračunu je bilo predvideno za 5,097.340 dinarjev manj. Napram avgustu preteklega leta se je nabralo 11,815.590 dinarjev več.

Anketa o znižanju izvoznih carin. V ministrstvu financ se je vršila 31. p. m. pod predsedništvom g. dr. Svetislava Popovića anketa o znižanju izvoznih carin.

Povišanja izvozne carine na živino iz Romunske. Zbog tega, ker se je pred šestimi meseci dovolilo carine prosti izvoz živine iz Sedmograške, se je razvila živa eksportna trgovina in to posebno s Čehoslovaško in Malo Azijo, kar

je povzročilo občutno pomanjkanje mesa v glavnem mestu Sedmograške. Ker se je zadnje dni v enem dnevu samo iz enega predela izvozilo 60 vagonov živega blaga, je ministar trgovine odločil, da se pri izvozu živine plača 10 lej za kilogram žive težine. Pričakuje se padec cenam za meso.

Promet.

Spremljevalci transportov z živo živino. Prometno ministrstvo je dne 29. avgusta izdalo pod št. 27.274 naredbo, glasom katere mora imeti vsak transport z živo živino spremljevalno osebo. Brez spremljevalca se ne bo sprejemalo več nobenih transportov žive živine. Izjema se dela samo za majhne živali, ki se prevažajo v lahkih, prenosljivih in zaprtih kletkah.

Direktni poštni promet z Albanijo. Ministrstvo pošt in brzojava je vzpostavilo med našo državo in Albanijo, direktni poštni promet, ki se je vršil do sedaj čez Italijo.

Posiljanje na račun reparacij. Ministrstvu pošt in brzojavov je v teku zadnjih dni došla velika množina telegrafnega in telefonskega materiala na račun reparacij iz Nemčije. Ta material se bo takoj razdelil med one postaje, katerimi isti pomanjkuje.

Koliko je železniških prog na svetu. Zveza narodov je izdala popolno statistiko vseh železniških prog na svetu. Največja železniška mreža je ameriška, ki šteje 612 tisoč kilometrov, med tem ko štejejo vse železniške mreže na svetu celokupno milijon in 200 tisoč kilometrov.

Ponovno povišanje poštne pristojbine v Avstriji. Od prvega novembra so se v Avstriji zopet povišale poštne pristojbine za 100 od sto. Pismo do 20 gramov se frankira v notranjem prometu s 320 kronami a v mednarodnem s 1500 kronami. Zlati paritet za avstrijsko krono je določen s 15.050 kronami.

Kmetijstvo.

Predavanje za vinogradnike. V nedeljo, dne 12. t. m. ob 2. uri popoldne priredi ravnatelj drž. kmetijske šole na Grmu, g. B. Skalický v šoli v Mediki predavanje o potrebi in izvedbi organizacije vinskega izvoza.

Po predavanju bode razgovor o eventualni ustanovitvi vinarne zadruge v Mediki. Istega se udeleži tudi šef kmetijskega oddelka pokrajinske uprave za Slovenijo, g. J. Sancin. Interesenti se vabijo, da se istega v čim večjem številu udeležijo.

Trošarine.

Novo monopolne cene za cigaretni papir. Iz Beograda javljajo, da je monopolna uprava sklenila določiti nove cene za cigaretni papir. Tako se bodo prodajali zvitki cigaretnega papirja »Klub« po 2 Din, zvitki prvostarne kakovosti (75 lističev) po 1 Din, drugovrstni po 75 para.

Davek na »lumpanje« uveden tudi v Vinkoveih. Po sklepu mestnega zastopstva v Vinkoveih se uvede mestni davek na razkošje. Vsaka oseba, ki pride ali ostane po 10. uri v restavraciji, kavarni ali gostilni, plača mestnega davka po en dinar. Oni, ki po 12. uri zvečer pridejo v kak lokal, plačajo dva dinarja, enako oni, ki so v istem lokalu ostali po 12. uri in so že prej plačali po 1 dinar. V železniški restavraciji so davka prosti oni, ki se izkažejo z veljavno železn. vozno karto in so primorani čakati na vlak. Davek pobirajo lastniki lokala sami.

Iz naših organizacij.

Plenarna seja zemaljskega saveza industrijalcev. Dne 27. t. m. se je vršila v Zagrebu pod predsedništvom g. S. D. Aleksandra plenarna seja »zemaljskega saveza industrijalcev«. Seja je bila obiskana polnoštevilno. Napravilo se je sledeče sklepe: 1. Odobrilo se je resolucijo, sklenjeno na sestanku zastopnikov industrije iz cele države v Beogradu, dne 18. septembra o vprašanjih glede zakona o zavarovanju delavcev, zakona o zaščiti delavstva, in zakona o inšpekciji dela; ravnatoko se je odobrila akcija, podvzeta v smislu te resolucije in sklenilo se je, da se ima to akcijo nadaljevati z največjo energijo. 2. Savez pristopi Centralni organizaciji jugoslovenske industrije v

Beogradu, a kot njegovi delegati so določeni gg. predsednik S. D. Aleksander in glavni tajnik Marko Bauer; 3. Glede novega pravilnika za promet z valutami se je sklenilo zahtevati, da se industriji v vsakem pogledu olajša nabava deviz za potrebe podjetij. Posebno se mora obrniti vsa pozornost na dejstvo, da zahtevajo avstrijski in nemški dobavitelji plačanje blaga v zdravih devizah; na to se mora v novem pravilniku ozirati. 4. Savez pozdravlja intencijo projekta novega zakona o davkih, z ozirom na obdavečenje kmetov, ker vidi v tem korak k izednačenju davčnih obveznosti vseh državljanov. Svoje mnenje o tem projektu bo savez oddal skupno s savezom denarnih zavodov. 5. Kar se tiče pravilnika o stanovanjih stoji savez na stališču, katero se je določilo v že prej spjeti spomenici vseh gospodarskih korporacij v Zagrebu.

Dobava, prodaja.

Dobava ovsa. Dne 11. novembra t. l. ob 10. uri dopoldne se bodo sklenile v Intendanturi komande Savske divizijske oblasti v Zagrebu pismene neposredne pogodbe za dobavo 650.000 kg ovsa. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava vodovodnih cevi. Ravnateljstvo državnih železnic v Subotici razpisuje na dan 10. novembra t. l. ob 11. uri dopoldne pismeno ofertalno licitacijo glede dobave 4000 metrov železnih cevi. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Dobava železniških pragov in gradbenega hrastovega lesa. Ministrstvo saobračaja v Beogradu razpisuje na dan 10. novembra t. l. ofertalno licitacijo glede dobave 1,293.500 komadov hrastovih pragov (od teh ena tretjina bukovih) in na dan 11. nov. t. l. ofertalno licitacijo glede dobave 8,747.006 m³ hrastovega specialnega stavbnega lesa za skretnice in mostove. Pogoje in specifikacije vseh dimenzij dobe interese pri ministrstvu saobračaja (ekonomsko odeljenje) v Beogradu.

Prodaja starega papirja. Ravnateljstvo državnih železnic v Subotici prodaja približno 1 vagon starega papirja. Ponudbe je poslati najkasneje do 8. novembra t. l. 11. ure dopoldne Ekonomskemu odeljenju železniške direkcije v Subotici. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Razno.

Prenos beograjskega vinskog vzorčnega sejma. Kakor je bilo pred dnevi razglašeno, je bila določena otvoritev vinskog vzorčnega sejma v Beogradu za mesec november. Kakor se nam pa sedaj poroča, se je otvoritev odložila do meseca marca 1923, da se s tem omogoči razstavo vin letošnjega pridelka.

Lesene hiše ministrstva zdravje. Ministrstvu narodnega zdravja so začele že prihajati iz Nemčije na račun reparacije lesene hiše. Nekoliko vagonov materiala je že dospelo v Beograd, a drugo je na potu. Največ v enem mesecu ali dveh bo že ves material v državi. Del predmetnih hiš bo oddan medicinski fakulteti; nekaj hiš se bo uporabilo za namestitvev socialno-medicinskih zavodov, bolnic za nalezljive bolezni, Pasterevih zavodov itd.

Državne oblasti ne plačujejo brzojav. Ministrstvo pošt je obvestilo vsa ministrstva, da se je izdala vsem brzojavnim uradom naredba, da s 1. novembra t. l. ne prejemale od državnih uradov brzojavke adresirane v inozemstvo na kredit. Razlog v tej naredbi leži v tem, da državne oblasti dolgujejo že do sedaj, za brzojave vpslane v inozemstvo, samo v Beogradu več nego 3 milijone dinarjev. Zbog tega ni ministrstvu mogoče, da bi poravnalo svoje dolgove napram tujim poštnim upravam, od katerih prihajajo že protesti radi nelikvidiranih računov.

Rok za napolnjenje inozemskih sodov podaljšan od 6 na 9 mesecev. Na intervencijo trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani je Generalna direkcija carin z razpisom z dne 16. oktobra 1922 D. Br. 63.144 podaljšala rok za polnjenje sodov iz kakršnegakoli materiala,

koji se uvažajo pogojno, da se napolnjeni z našimi produkti zopet izvozijo, od 6 na 9 mesecev, računši od dneva izvršene uvozne ekspedicije. — S tem bo ustrezno posebno vinskemu trgovstvu na Stajerskem.

Naš novi proračun. Ne izgleda, da bo proračunski načrt za leto 1923 še tako kmalu izgotovljen. Ministrstvo financ bo za gotova ministrstva, ki niso še predstavile svoje predloge izvršil proračunski predlog po proračunu za 1922 leto s 15 odstotnim povečanjem na materijalnih dohodkih. V novem proračunskem načrtu se nahaja med dohodki projekt, da se dobi od posrednih davkov letni donos ene milijarde in 95 milijonov dinarjev. —

Čehoslovaško in jugoslovaško gospodarsko sodelovanje. »Prager Presse« z dne 31. t. m. objavlja izjave finančnega ministra dr. Kumandija. Gospodarsko sodelovanje obeh držav mora postati še bolj tesno. Medsebojni blagovni promet se dosedaj še ni mogel razviti, kakor bi bilo želeto, ker se ni sklenila trajna trgovinska pogodba. Nadalje je zelo važna točka ureditev valutnih razmer. Vedno se izpreminjajoči tečaj češke krone in dinarja ne dopušča redne trgovinske posle velikega stila. Vsled tega se mora doseči stalno razmerje med dinarjem in čehoslovaško krono. O udeležitvi čehoslovaškega kapitala v Jugoslaviji je izjavil minister, da je Jugoslavija kot agrarna država mnogo navezana na tuj industrijski kapital. Samoobsebi je umevno, da pride v tem oziru v poštev predvsem čehoslovaški kapital.

Konferenca zastopnikov čehoslovaških in jugoslovaških bank. V Beograd so prispeli namestnik generalnega direktorja Industrijske banke Hanuš, direktor Zemaljske banke Tomásek in direktor Živnostenske banke Polka, kjer se bodo vodili pregovori z zastopniki Beograjskih bank o vprašanjih, ki so bila predmet jugoslovaško-čehoslovaške trgovske ankete o priliki polnega velikega sejma v Pragi.

Vprašanje avstrijskih sekvestrov. V dunajski poslanski zbornici je bila stavljena interpelacija o sekvestrih nad posestvi avstrijskih državljanov v Jugoslaviji. Pozvalo se je vlado, da podvzame vse potrebne korake, da se bo Jugoslavija držala obvez, ki izhajajo iz saintgermanske pogodbe.

Gospodarske vesti iz Čehoslovaške. Konzulat čehoslovaške republike v Ljubljani sporoča trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da je izvoz koksa in briketov iz Čehoslovaške republike od 20. oktobra t. l. dalje prost in ni podvržen izvozni carini. Nadalje podaja statistiko o zunanji trgovini Čehoslovaške republike. Od januarja do julija 1922 je znašal čehoslovaški izvoz 57,767.694 q in 2,662.315 enot napram 55,078.735 q in 2,163.362 enotam v isti dobi leta 1921. Uvoz v letošnji navedeni dobi je dosegel 20,575.942 q in 400.549 enot. Trgovinska bilanca Čehoslovaške izkazuje v teku prvih sedem mesecev 1922 aktiv 37,191.752 q in 2,261.766 enot. Radi olajšave eksporta bodo znižani prevozniki in sicer za steklo za 18 odstotkov, porcelan za 30 do 40 odstotkov, celuloza za 23—34 odstotkov. Tudi tarifi za prevoz sladkorja se bodo znižali, vendar tozadevni sporazum še ni dosežen. Znižanje tarifa za premog je odvisno od znižanja davka na premog. Dosedanja filijalka banke Bohemia v Parizu se v kratkem pretvori v francosko-čehoslovaško banko. Za enkrat se ve za dve propoziciji glede izvršitve transakcije, za prvo od strani ameriških finansijerov, drugo pa od strani neke francoske skuptne.

Pregovori glede finančne kontrole v Nemčiji. Reparacijska komisija je dospela dne 30. p. m. v Berlin, da bi začela pregovore z nemško vlado. Pregovori se imajo v glavnem nanašati na finančno kontrolo Nemčije. Namerava se podvzeti slična akcija, kakor je podvzela Zveza narodov glede sanacije Avstrije. Tečaj marke se bo stabiliziral. Anglija hoče dati Nemčiji daljši moratorij

Strgalke (radirke)
THE REX CO., LJUBLJANA.

nego Francija, ki predlaga samo dve leti. Nemški socialni demokrati stojijo v opoziciji napram pregovorom.

Deficit češkoslovaških železnic. V tekočem letu bo znašal deficit češkoslovaških železnic 1000 milijonov Kč, tedaj za 360 milijonov več nego v preteklem letu.

Prevoz finančnih organov. Ministrstvo saobračaja je odobrilo brezplačno potovanje finančnim organom, toda samo onim, koji imajo legitimacijo s fotografijo in s službenim naređenjem. Potovanje je dovoljeno samo do one postaje, ki je navedena v naređenju. Potovanje s takimi legitimacijami je pa v potniških in brzovlakih samo tedaj dovoljeno, ako je dovolj mesta.

Rezultati letošnje trgovine v Franciji. Letošnja trgovina je izpadla v Franciji uprav neobičajno. Ljudje se ne spominjajo takega leta. Vina je nenavadno mnogo in to finega vina na severu v Šampanji in Burgonji in navadnega na jugu v Bordo. Zbog visokih tečajev francoskega franka je izvoz minimalen, a kar je najglavnejše, se letos čuti kakor nikdar od sedaj, da Amerika ne kupi niti ene edine steklenice vina. Prepoved alkohola v Ameriki je začela komaj sedaj funkcionirati, tako da ne smejo Francozi niti računati z izvozom vina. Mnogi vinogradniki so bili primorani prodati vino izpod režijskih stroškov, a vinogradniki v Šampanji so proglasili svoj fini šampanjec za namizno vino in ga ne prodajajo več v steklenicah, samo da ga morejo razprodati ceneje.

Srbohrvatski učni tečaj. Šolski odsek »Bratstva« otvori v prvi polovici novembra srbohrvatski učni tečaj. Poduk se bo vršil brezplačno po dvakrat na teden v večernih urah v šolskih prostorih na liceju in sicer v dveh oddelkih: v I. za začetnike, v II. pa nadaljevalni za one, ki so že lansko leto obiskovali ta tečaj. Ker je bil v lanskem tečaju velik naval, se bo letos sprejelo le omejeno število učencev. Vpisuje se od 8. do 12. in od 2. do 6. ure v Upravništvu »Jugoslavije«, Marijin trg. Pri

vpisu je plačati za ves tečaj 10 Din kot prispevek k stroškom za razsvetlavo in čiščenje prostorov.

Državni dolgovi Italije. Notranji dolg kraljevine Italije je znašal prvega septembra 1922 92.579.800.000 lir. Zunanji dolg znaša 86 milijard 503.060.000 funtov, katere dolguje Italija Angliji in 1.658 milijonov 13.000 dolarjev, katere dolguje Italija Ameriki.

Madžarska odškodnina Avstriji. »Politische Korrespondenz« javlja, da se bo izrekel sklep o odškodnini, katero mora dobiti Avstrija od Madžarske radi zakasnjene izpraznenja Borgenlanda, na konferenci v Frankfurtu na Majnu, na kateri bo predsedoval župan mesta Rotterdam A. S. Zimmermann. Konferenca se bo vršila 4. decembra.

Statistika dovoza kave. Po holandskih uradnih statističnih podatkih je došlo na svetovna tržišča kave tekom meseca septembra 149.800 vreč kave. V preteklem letu je prispelo tekom istega meseca 305.200 vreč. Od letošnjega blaga odpade samo na Brazilijo okoli 91.000 vreč, a 236.900 vreč septembra meseca v prošlem letu. Iz prvega januarja so se prihodi kave na svetovno tržišče povečali na 1,68 milijonov vreč od katerih je prišlo samo iz Brazilije 0,93 milijone vreč. Rezerve so znašale prvega oktobra 434.000 vreč.

Konkurzi v Čehoslovaški. Kakor poroča »Prager Tagblatt« je bilo v času od 10. do 25. oktobra napovedanih na Čehoslovaškem 37 konkurzov; prizadetih je bilo 7 starih in 30 novih tvrdk. Pasivi so znašali 11 milijonov kron. V tem času je bilo tudi napovedanih 16 slučajev poravnalnega postopanja in sicer 44 s strani starih in 116 s strani novih tvrdk. Nekriti znašajo 83 mil. K. Plačila je ustavilo 70 tvrdk, in sicer 18 starih in 52 novih. Po novem letu je bilo napovedanih 1339 konkurzov in poravnalnih postopanj, od teh 329 to je 24% pri starih in 1010 to je 76% pri tvrdkah, ki so se ustanovile med ali po vojni.

Koliko dolgujejo Madžari Čehom. Popis terjatev, katere imajo čehoslovaški upniki napram madžarskim trgovcem, je izdal celokupno svoto 553 milijonov čehoslovaških kron, od katerih odpade 500 milijonov za tekstilno blago, 25 milijonov za les, 12 milijonov za steklo. Med madžarskimi tekstilnimi tvrdkami in njih čehoslovaškimi upniki, se je, kakor znano, sklenil pred meseci dogovor, glason katerega smejo madžarski dolžniki poravnati svoje čehoslovaške dolge v švicarskih frankih pod zelo ugodnimi pogoji. Po devizni odredbi, ki se je nedavno izdala na Madžarskem, je bilo madžarskim tvrdkam nemogoče nakupiti od devizne centrale švicarske franke, in zato niso mogli pravočasno izpolniti svojih obveznosti. Konečno se jim je vendar posrečilo, da so dobili potrebno valuto.

Koruza iz Amerike za Dalmacijo. V naša pristanišča Jadranskega morja je prispelo 600 vagonov koruze iz Amerike. To je del od velike količine, ki jo je ministrstvo za socialno politiko naročilo za prehrano našega naroda.

Žetev v Ameriki. Letošnji rezultati žetve v Ameriki so izborni. Vrednost celokupne žetve znaša 6600 milijonov dolarjev, tedaj za eno in en četrt milijarde več nego je znašala vrednost lanske žetve. Najboljše rezultate je dala koruza in volna.

Letina oliv v Dalmaciji. Iz Dalmacije se poroča, da je sad oliv letos izborne kakovosti. Zaradi dobre letine je ce-

na olju znatno padla in stane liter olja na trgu 14 do 16 Din. Novo olje bo še cenejše.

Nemci naročajo vagona na Madžarskem. Kakor piše »Frankfurter Zeitung« je sklenil nemški minister saobračaja in javnih del pogodbo z madžarskimi tovarnami glede dobave 2000 tovornih vagonov, in 500 potniških, potem 200 lokomotiv ozkojih in 300 normalnotirnih.

Borza.

Beograd, 1. novembra. (Izv.) Devize: Berlin 1.35, Bukarešta 39.50, Budimpešta 2.45, Pariz 440, Milan 252, Newyork 61.5, London 274.50, Dunaj 0.083, Praga 200.

Curlih, devize: Berlin 0.12125, Newyork 554, London 24.70, Pariz 38.95, Milan 22.97, Praga 17.45, Budimpešta 0.22, Zagreb 2.25, Bukarešta 3.45, Sofija 3.75, Varšava 0.0375, Dunaj 0.0070, avstr. žig. krone 0.0077.

Berlin, devize: Italija 19.152 do 19.248, London 20.199.37 do 20.300.63, Newyork 453.862 do 466.158, Pariz 32.100 do 32.331, Švica 82.094 do 82.506, Dunaj 560 do 572, Praga 14.354 do 14.436, Budimpešta 181 do 183, Sofija 30.67 do 30.83.

Berlin, 1. novembra. (Izv.) Na borzi je notiralo danes prvič izplačilo Jugoslavija (Zagreb Beograd) s 73.25 mark za en dinar. Promet ni bil posebno velik.

Kislo zelje

ADOLF SELLINSCHEGG

tovarna za konzerviranje zelja in repe
V PTUJU.

najbolje kakovosti v sodčkih vsake veličine in pristno ŠTAJER. ČEBULO razpošilja v vsaki množini

Samo na debelo!

Zimska trikotaža vse vrste nogavic, rokavic, havbce za otroke, dokolenice ter vseh barv volne.

GASPARI & FANNINGER
MARIBOR

Samo na debelo!

Na veliko in malo

Priporočamo p. n. trgovcem in obrtnikom najcenejši nakup potrebnih za krojače, čevljarje, šivilje, sedlarje, razne sukance, vse spadajoče orodje, žlice (kavine in čajne), toaletne potrebščine, brivsko milo, palice in kravate, srajce, gumbe. Najboljše šivalne stroje za rodbinsko rabo in obrt v vseh opremah: „GRITZNER“, igle, olje, posamezne dele za vse sisteme šivalnih strojev in koles.

Josip Petelinc,
Ljubljana
Sv. Petra nasip števil. 7.

Veletrgovina

A. Šarabon
v Ljubljani

prporoča
špecerijsko blago
raznovrstno žganje
moko
in deželne pridelke
raznovrstno rudninsko
vodo,

Lastna pražarna za kavo
in mlin za dišave
z električnim obratom.
Ceniki na razpolago.

MANUFAKTURA

Na drobno! Na debelo!

J. KOSTEVC

Ljubljana, Sv. Petra c. 4.

Glavna zaloga za Slovenijo!

Srbske domače ročne industrije, čilima (preprog) v Perote za kompletne jedilnice, spalnice in pisarne.

!! Postrežba solidna in točna !!

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Ustanovljena 1900

Delniška glavica in rezervni zakladi cca K 150,000.000

Ustanovljena 1900

Čekovni račun št. 10.509. — Brzjavni naslov: Banka, Ljubljana. — Tel. št. 261 in 413.

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle. — Obrestuje vloge najugodnejše. — Prodaja srečke razredne loterije.

Podružnice: Brežice, Celje, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

OFICIJELNI „ŠPEDITERJI LJUBLJANSKEGA VELIKEGA SEMNJA“

Ljubljana, Maribor, Rakek, Jesenice,
Zagreb, Beograd, Caribrod, Trst,
Wien.
Prvovrstna zastopstva v inozemstvu.

BALKAN
d. d. za mednarodne transporte.

Vsakovrstne spedicije. — Zbiralni promet. — Carinsko posredništvo. Tarifni oddelek.

Vsa strokovna pojasnila dajemo brezplačno v lastnem paviljonu na semnju in v pisarnah centrale in podružnic.